

Bosikoli oyo ekanamaki – Klisto Likabo oyo euti na Nzambe

Randolph Dunn, oyo azali na mbongo mingi

Mokapo 1

Nyonso oyo ezali esalemaki kaka na eloko moko te, ata na mopepe moko te?

Hubble Constant (likambo oyo bato mosusu ya siansi basalelaka mpo na komeka (kokanisa) ndenge oyo balobaka ete molóngó ekómi monene) esili kopumbwapumbwa pene na mbula 50, yango elingi koloba ete molóngó ezali na mbula soki miliare 20.¹Na 1999, T lescope spatial Hubble (HST) ekanisaki ete ezali na bagalaksi miliare 125 na molóngó mobimba, mpe kala mingi te na kamera ya sika HST emoni bagalaksi 3 000 oyo emonanaka, oyo ezali mbala mibale koleka oyo emonanaki liboso na kamera ya kala.²Atako tokoki mpenza te kot nga mot ngo ya minzoto oyo ezali na galaksi yango, tokoki kokanisa ete mot ngo ya minzoto oyo ezali na galaksi yango ezali soki miliare 100 (100 000 000 000).³Moi ezali kaka monzoto mpamba. Energie na yango esalaka que ba processus nionso ya vie mpe ya surface ezala possible. Mbongwana mikemike na nguya na yango oyo ebimisaka ekoki kozala na bopusi monene likol  na Mabele.⁴Mabel  na biso ezali moko ya baplaneti mwambe mpe ebele ya biloko mikemike oyo ebalukaka zingazinga ya Moi.⁵

Emonani ete ekoki kosalema ete eloko moko ya monene mpe ya mind nd mind nd  mpe oyo esangisami malamumu mpenza ekokaki kosalema kaka mpe kosalama na eloko moko te?

¹archive.ncsa.uiuc.edu/Cyberie/Cosmos/EpanzaniUni.html

²imagine.gsfc.nasa.gov/docs/tuna_astro/biyano/021127a.html

³curieux.astro.cornell.edu/motuna.php?motango=31

⁴jersey.uoregon.edu/~mstrick/astronomi/Masolo_ya_Astro/moi.html#Maloba ya ebandeli

⁵baplaneti.libwa.org/sol.html

Biblia elobi ete “ .Na ebandeli Nzambe ('elohiyim-plural - oyo ya bonzambe) .⁶akelaki lola mpe mabele mpe ... bato, mobali mpe mwasi” (Genese 1:1 ... 28) Kasi moto akelamaki na lolenge ya Nzambe “na elilingi na biso mpe na lolenge na biso” boye bakeseni na bikelamu mosusu nyonso.

Ndenge nini na mbalakaka to na ekelamu oyo azali na mayele te ekokaki kosala boyokani na makambo ya mindɔndɔmindɔndɔ ya komona, ya koyoka, ya koyoka nsolo, ya komeka mpe ya kosimba kozanga mwa mwa miniti moke ya kosala mwango mpe ya kosala makambo na bozindo? Osilá komituna mpo na elilingi to elilingi ya Nzambe? Toyekolaka na Biblia ete Nzambe azali bolingo, bosolo, sembo, motema mawa, bosembo, kimia, mosantu, moyengebene, mpe azali na makoki ya kozwa mokano to kopona.

Ezali petεε kondima ete molóngó ya mindɔndɔmindɔndɔ ndenge wana esalemaki na nzela ya mayele to kondima ete makambo nyonso esalemaki kaka na mbalakaka kozanga mwango to mwango?

Mokapo 2

Biblia ezali nsango ya Nzambe epai ya bato?

“ .Na ebandeli ezalaki Liloba, pe Liloba ezalaki elongo na Nzambe, pe Liloba azalaki Nzambe. Azalaki elongo na Nzambe na ebandeli.” (Yoane 1:1-2 NM) .

Bayuda bazalaki kolobela mobeko, basakoli mpe banzembo lokola makomi.

“Mpe ekofanda na kiti ya bokonzi ya bokonzi na ye, akokoma ye kopi ya mobeko oyo na buku, na oyo ezali liboso ya banganga-nzambe Balevi: mpe ekozala elongo na ye, mpe akotanga kati na yango mikolo nyonso ya bomoi na ye, mpo ayekola kobanga Yehova Nzambe na ye, kotosa

⁶ Lexique ya Greke ya Thayermpe Lexicon ya Liebele ya Brown Driver & Briggs, Lisangá ya Biblia ya Woodside,

maloba nyonso ya mobeko oyo mpe mibeko oyo, mpo na kosala yango.”
(Kolimbola Mibeko 17:17-18 ASV)

“Mpe alobaki na bango ete: ‘Oyo ezali maloba na ngai oyo nalobaki na bino ntango nazalaki naino elongo na bino, ete makambo nyonso esengeli kokokisama, oyo ekomami na mobeko ya Moize, mpe na basakoli mpe na nzembo, mpo na ngai.’” (Luka 24:44 - ASV)

“ .Likolo ya nionso, esengeli bososola ete esakweli moko te ya Makomami esalemaki na ndimbola ya profeta ye moko. Mpo ete esakweli ebandaki na mokano ya moto ata moke te, kasi bato balobaki uta na Nzambe lokola bamemaki bango na Molimo Mosantu” (2 Petelo 1:20-21 NM).

Paulo alobaki ete “Makomami nyonso epemami na Nzambe [epemami (ASV)] mpe ezali na ntina mpo na koteya, kopamela, kosembola mpe koteya na boyengebene, mpo ete moto ya Nzambe azala na biloko nyonso oyo esengeli mpo na mosala nyonso ya malamau.” (2 Timote 3:16-17 NM)

“ .Ye [Yesu] akendaki na Nazarete, epai akolaki, mpe na mokolo ya Sabata, akotaki na sinagoga, ndenge azalaki momeseno na ye. Mpe atelemaki mpo na kotanga. Bapesaki ye rulo ya mosakoli Yisaya. Kofungolaka yango, azwaki esika oyo ekomami ete:’ .Molimo ya Nkolo azali likolo na ngai, mpo apakoli ngai mafuta mpo na kosakola nsango malamau epai ya babola. Atindi ngai mpo na kosakola bonsomi mpo na bakangami mpe bozongi ya komona mpo na bakufi miso, mpo na kobimisa banyokolami, mpo na kosakola mobu ya boboto ya Nkolo.’ (Yisaya 61:1-2) Na nsima, azingaki rulo yango, azongisaki yango epai ya mosaleli mpe afandaki. Miso ya moto nyonso na sinagoga ekangamaki epai na ye, mpe abandaki koloba na bango ete: ‘Lelo oyo makomi oyo ekokisami na mayoki na bino.’” (Luka 4:16-21 NM) .

Esengeli komonana polele na makomi oyo ezali awa na likoló ete Nzambe alobaka na moto na nzela ya Liloba na Ye oyo epemamaki, Biblia?

Mokapo 3

Nani azali kotambwisa misala ya moto?

Nzambe apekisaka moto asala masumu? To, Satana azali kotinda moto asala lisumu?

Eyano na mituna yango ekoki kozwama na boyekoli ya Adama ná Eva na mokapo ya misato ya Genese.

Nzambe atyaki moto, Adama na Eva, na Edene (paradis). Na sima atie ye na mosala ko instruire ye a soigner (a soigner, kolata) pe a garder yango. Kanisa kaka, na ngonga oyo na bomoi ya moto, azalaki na esika ya kokoka mpe na boyokani ya kokoka na Nzambe, mokeli na ye. Bomikundola moto asalamaki na elilingi ya Nzambe, bokokani te bomoto na Ye ya sikisiki. Kobatela elanga ya Edene ezalaki te eloko kaka moko oyo Nzambe asengaki na Adama. Nzambe alakisaki, apesaki mitindo, Adama na Eva bálya mbuma ya nzete ya koyeba malamumu mpe mabe te. "Ozali na bonsomi ya kolya mbuma ya nzete nyonso na elanga. Kasi osengeli ata moke te kolya mbuma ya nzete ya boyebi malamumu mpe mabe mpo ete ntango okolya mbuma na yango, okokufa mpenza." (Ebandeli 2:16-17 GWT)

"Nzambe apambolaki bato oyo na kolobaka na bango ete: 'Bóbota, bókola, bótondisa mabele, mpe bótya yango na nse ya bokonzi, bózala bankolo na mbisi na mbu, na bandeke oyo epumbwaka, mpe na bikelamu nyonso ya bomoi oyo etambolaka na mabele!'" (Genese 1:28 ISV)

Soki Nzambe asalaki moto kozanga makoki ya kozwa bikateli, mbele apesaki ye te malako oyo esengaki ye asala maponi, kolya mbuma ya nzete te, mpo na " .Bóbota, bókola, bótondisa mabele, bótondisa" to mpo na kobatela Elanga ya Edene.

Sikawa ekoki kozala ete Adama ná Eva batalaki mbuma ya nzete ya koyeba malamumu mpe mabe mbala mingi. Ezalaki lisumu te kotala nzete. Kasi batalelaki nzete yango ndenge mosusu ntango Satana, mokosi, na lolenge ya nyoka atunaki" .Nzambe alobaki mpenza ete, 'Osengeli kolya mbuma ya nzete moko te na elanga?'" ..."Mpo Nzambe ayebi ete ntango bokolya mbuma na yango miso na bino ekofungwama, mpe

bokozala lokola Nzambe, boyebi malamumu mpe mabe”(Ebandeli 3). Mbala oyo ntango batalaki ezalaki na mposa ya kokoma mayele lokola Nzambe. Botala Nzambe amekaki bango te mpe apekisaki bango te mposa ya kozala na mayele. Kutu, makambo nyonso etalelaki bango. Bazalaki na likambo ya kopona. Bakokaki koloba, “Nakolya te.” Kasi baponaki kokokisa mposa na bango ya koluka kozala na bwanya lokola Nzambe mpe bamipesaki na mposa na bango.

Na Genese 3:8-10 okomona ete sima ya lisumu na bango ya botomboki, Nzambe asololaki na Adam. Ezali na ntembe ete yango ezalaki mbala ya liboso oyo Nzambe asololaki na bango.

Ata bongo, Adama na Eva batalaki [babendamaki] na mbuma ya nzete ya boyebi malamumu mpe mabe, balingaki kokoma na mayele lokola Nzambe [bendamaki] mpe basosolaki oyo Nzambe atindaki. Kopona na bango kotika bamposa na bango [oyo bakanisaki] na esika ya kotosa Nzambe emonisi polele ete bazalaki na makoki ya kozwa bikateli. Satana atindaki bango na makasi ete bálya mbuma ya nzete ya koyeba malamumu mpe mabe? Te! Nzambe apekisaki bango bápona kotika? Te! Ezalaki boponi na bango ya kotosa to koboya kotosa Nzambe.

Bikeke mingi na nsima Yakobo alobaki ete “Moto moko te aloba ntango azali komekama ete: ‘Nzambe amekami ngai,’ mpo Nzambe akoki komekama na mabe te, . mpe ye moko amekaka moto moko te. Kasi moto na moto amekamaka ntango bamposa na ye moko ezali kobendama mpe kobenda ye. Na nsima, ntango mposa ezwi zemi, ebotaka lisumu, mpe ntango lisumu ekoli, ebotaka liwa.” (Yakobo 1:13-15 NET) Yakobo alobaki solo.

Bamipesaki na mposa na bango ya kozala na bwanya lokola Nzambe. Batombokelaki Nzambe na kokumisaka etinda na Ye te! Basalaki masumu! Yango ekataki boyokani wana ya kokoka na Nzambe ya seko mpe ya bolingo nyonso mpe ya mawa. Conséquence ezalaki makasi kasi juste. Mabe na bango ya ngambo ezalaki kilo mpe ezalaki na eloko moko te bakokaki kosala mpo na kozwa nzela ya kozonga na boyokani wana. Nzambe apesaki mwa likanisi ya likambo moko oyo akanaki kosalema na mikolo mizali koya, likambo oyo ekopesa nzela na moto azonga na boyokani wana. “Mpe nakotyá bonguna [bonguna] kati na yo ná mwasi,

mpe kati na bana na yo [momboto] . mpe oyo ya ye; akonyata motó na yo, mpe okobeta litindi na ye." (Genese 3:15 NM)

Na nsima liteya oyo ekotala mwango ya Nzambe mpo na kosikola moto mpo ete akoka kozonga na boyokani wana ya kokoka ya kala.

Mokapo 4

Nzambe asilikaka mpo na mabe ya moto.

Bambula elekaki nsima wana Adama ná Eva baponaki koboya kotosa mpe boyokani ya moto na Nzambe ekómaki lisusu makasi. Kutu, ekómaki likambo oyo ekoki kokanga motema te. “Nkolo amonaki ete mabe ya moto ezalaki monene na mabele mpe ete makanisi nyonso ya makanisi ya motema na ye ezalaki kaka mabe ntango nyonso. Mpe Nkolo ayokaki mawa (abongoli motema – KJV) ete asalaki moto na mabele, mpe yango epesaki ye mawa na motema na ye. Bongo, Nkolo alobaki, ‘Nakolongola (nabebisa - ASV) moto oyo nakelaki na elongi ya mabele, moto mpe nyama mpe nyama biloko oyo etambolaka mpe bandeke ya likoló, mpo nazali na mawa mpo nasali yango.’” (Genese 6:5-7 RSV) .

Kasi elikia ezalaki mpo na bato mpo ete “Noa azwaki ngolu na miso ya Nkolo” (Genese 6:8 RSV). “Na kondima Noa, lokola Nzambe akebisamaki na ntina na makambo oyo emonaná naino te, akebaki mpe atongaki masuwa [masuwa, masuwa] mpo na kobikisa ndako na ye, na yango akweisaki mokili etumbu mpe akómaki mosangoli ya boyengebene oyo eyaka na kondima.” (Baebele 11:7 RSV) Noa asalaki oyo Nzambe alingaki te oyo alingaki kosala ata ntango bato nyonso oyo bazalaki zingazinga na ye bazalaki kokoba kozala na bomoi ya mabe. Nazali na ntembe te ete omonaki ete Nzambe apesaki batomboki mpe bato mabe etumbu kasi ayokaki mawa mpe abikisaki bayengebene.

Kino sikoyo tomoni ete Nzambe akanaki mpo na momboto ya moto, na ntango moko boye, mpo na konyata motó ya mokosi monene (mofundi, Satana). Alakaki lisusu, kasi mpenza te na ntango moko, kopesa etumbu na bato mabe mpe kozala na ngolu mpe ngolu na bayengebene.

Mokapo 5

Elaka ya Nzambe ya kopambola bikolo nyonso

Pene na mibu 350 nsima ya Noa mpe mpela oyo ebebisaki bato nyonso ya bomoi longola se Noa mpe libota na ye, Abrahama abotamaki mpe mibu ntuku nsambo na mitano na nsima Nzambe abengaki Abrahama. “Nkolo alobaki na Abrama ete: ‘Tiká mokili na yo, bandeko na yo mpe ndako ya tata na yo. Kende na mokili oyo nakolakisa yo. Nakokómisa yo ekólo monene, nakopambola yo. Nakokómisa nkombo na yo monene, mpe okozala lipamboli. Nakopambola baoyo bakopambola yo, mpe moto nyonso oyo akolakela yo mabe, nakolakela yo mabe. Na nzela na yo libota nyonso na mabele ekopambolama.” Bongo Abrama alongwaki, ndenge Nkolo ayebisaki ye.” (Ebandeli 12:1-4 GWT)“ .Ye (Abrahama) andimaki Nzambe, mpe bapesaki ye lokumu lokola boyengebene.” (Bagalatia 3:6 NM)

Ntango alobaki mabota nyonso ya mabele, ezali polele ete azalaki kolobela kaka ekolo ya Yisalaele oyo esengelaki naino koya te mpo ete elobeli mabota nyonso ya mabele. “Makomami mamonisaki liboso ete Nzambe akológisa bapakano na nzela ya kondima, mpe asakolaki nsango malamu liboso epai ya Abalayama ete: ‘Mabota nyonso makopambolama na nzela na yo.’ ... Bilaka bilobamaki na Abrahama mpe na momboto na ye, Makomi elobi te ‘mpe na mboto,’ elingi koloba bato mingi, kasi “mpe na momboto na yo,” elingi koloba moto moko, oyo azali Klisto.” (Bagalatia 3:8, 16 NM)

Bankama ya bambula elekaki mpe bakitani ya Abalayama, oyo bakanisaki ete bazalaki mibali koleka milio 2, bazalaki baombo na Ezipito. “Mobali moko ya libota ya Levi azwaki mwasi moko oyo autaki na Levi mpe akómaki mwasi na ye. Ntango azwaki zemi mpe abotaki mwana mobali, ntango amonaki mwana malamu mpenza, abombaki ye sanza misato.” (Kobima 2:1-2 CJB)“Then mwana mwasi ya Farao akitaki na Ebale Nile mpo na kosukola, mpe basali na ye bazalaki kotambola pembenipembeni ya ebale. Amonaki kitunga yango na kati ya banzete ya mbila mpe atindaki moombo na ye mpo azwa yango. Afungolaki yango mpe amonaki bebe. Azalaki kolela, mpe mwasi yango ayokelaki

ye mawa. Alobaki boye: ‘Oyo ezali moko ya bana ya Baebete. Na nsima, ndeko na ye ya mwasi atunaki mwana mwasi ya Farao ete: ‘Nakende kozwa moko ya basi ya Baebete mpo na komelisa mwana mabele mpo na yo?’ Ayanolaki ete: ‘Ee, kende. Mpe mwana mwasi akendaki kozwa mama ya bebe. Mwana mwasi ya Farao alobaki na ye ete: ‘Kamata mwana oyo mpe melisa ye mabele mpo na ngai, mpe nakofuta yo.’ Na yango, mwasi yango azwaki mwana yango mpe amelisa ye mabele. Tango mwana akoli, amemaki ye epayi ya muana ya Farao pe ye akomi muana na ye. Apesaki ye nkombo Moize, koloba, ‘Nabimisaki ye na mai.’” (Exode 2:5-10 NM)

“Na kondima Moize, ntango akómaki mobange, aboyaki kobengama mwana ya mwana mwasi ya Farao, aponaki konyokwama elongo na bato ya Nzambe na esika ya kosepela na bisengo ya masumu oyo elekaka.” (Baebete 11:24-25 NKJV)

“Kasi Moize akimaki liboso ya Farao, mpe afandaki na mokili ya Midian, mpe afandaki pembeni ya libulu” (Exode 2:15 ASV). Lokola azwaki formasyo na biloko ya kitoko ya bakonzi ya Ezipito, Moize azalaki na mbula 40 ntango akimaki Farao mpe na Ezipito. Na boumeli ya mbula ntuku minei oyo elandaki ya bomoi na ye ya mbula 120 azalaki mobateli ya mpate ya nse, mosala oyo Baezipito bazalaki kotyola kasi Nzambe azalaki kokumisama.

“Moize azalaki koleisa etonga ya Yetro bokilo na ye, nganga-nzambe ya Midiane, mpe akambaki etonga na ngámbo ya westi ya esobe mpe akómaki na Horebe, ngomba ya Nzambe. Anzeli ya Nkolo abimelaki ye na móto ya móto oyo eutaki na katikati ya nzete moko; mpe atalaki, mpe talá, nzete yango ezalaki kozika na móto, nzokande nzete yango ezikisamaki te. Bongo, Mose alobaki, Nasengeli kobaluka sikawa mpe komona eloko oyo ya kokamwa, mpo na nini nzete eziki te. Ntango Nkolo amonaki ete abalukaki mpo na kotala, Nzambe abengaki ye uta na katikati ya nzete mpe alobaki ete, Moize, Moize! Mpe alobaki ete: ‘Ngai oyo.’ Bongo Alobaki, ‘Kopusana awa te; longola sapato na yo na makolo na yo, mpo esika oyo otelemi ezali mabele mosantu.’ Alobaki lisusu ete: ‘Nazali Nzambe ya tata na yo, Nzambe ya Abrahama, Nzambe ya Yisaka mpe Nzambe ya Yakobo.’ Bongo Moize abombaki elongi na ye, mpo azalaki kobanga kotala Nzambe.” (Kobima 3:1-6 NASU)

“Bongo Nkolo alobaki ete: ‘Namoni mpasi ya bato na ngai oyo bazali na Ezipito, mpe nayoki kolela na bango mpo na bakonzi na bango ya misala, nayebi bampasi na bango, mpe nakiti mpo na kobikisa bango na loboko ya Baezipito ... Yaka, nakotinda yo epai ya Farao ete obimisa bato na ngai, bana ya Yisalaele, na Ezipito.’” (Kobima 3:7-11 RSV)

“Ntango Farao atikaki bato bákende, Nzambe akambaki bango te na nzela ya mboka ya Bafilistia, atako yango ezalaki mokuse koleka, mpo Nzambe alobaki ete, ‘Soki bakutani na etumba, bakoki kobongola makanisi mpe kozonga na Ezipito.’ Bongo, Nzambe akambaki bato zingazinga na nzela ya esobe epai na Mbu Motane.” . Botelema ngwi bokomona bosikoli oyo Nkolo akomemela bino lelo. Ba Egyptiens oyo bozo mona lelo boko mona lisusu te. Nkolo akobunda mpo na bino; osengeli kaka kozala kimia.’... Kasi Nkolo alobaki ‘Baezipito bakoyeba ete nazali Nkolo ntango nakozwa nkembo na nzela ya Farao, makalo na ye mpe bato na ye oyo batambolaka na mpunda.’ ... Mai ezongaki nsima mpe ezipaki makalo mpe bato oyo batambolaka na mpunda — limpinga mobimba ya Falo oyo balandaki Bayisalaele na mbu. Moko te kati na bango abikaki.” (Kobima 14:13-14; 17; 14:28 NM)

Ntango bakobaki mobembo na bango epai ya mokili oyo Nzambe alakaki Abalayama, Yisaka mpe Yakobo, bakómaki na Ngomba Sinai. Ntango balongwaki na Ezipito, bazalaki baombo oyo bazalaki kofanda na nse ya mibeko mpe bokambi ya Ezipito kasi sikoyo basengelaki kokóma ekólo. Awa Nzambe na nzela ya Moize apesaki bango mibeko mingi (na kati na yango oyo bato mingi babengaka Mibeko Zomi), mibeko, mpe malako mpo na kotambwisa bango wana bazalaki kozwa esika na bango kati na bikólo mosusu. Mibeko yango esala ete bato báyebe lisumu. Na bongo “mobeko ezalaki molakisi na biso ya eteyelo [moteyi-(ASV); mobateli-(RSV); mobateli-(ESV)] mpo na komema biso epai ya Klisto, ete tokoka kolongisama na kondima.” (Bagalatia 3:24 KJV)

Mopesi-mibeko oyo, Moize [momboto ya Abalayama], nde moto oyo akopambola mabota nyonso ya mabele? TE. Moize azalaki Masiya te.

Mokapo 6

Mibeko mpe Boyokani

Moize akufaki kokota ata moke te na mokili oyo elakamaki na Abalayama lokola azwaki lokumu likolo na ye moko mpo na oyo Nzambe asalaki ntango abetaki libanga mpo na mai. Nzambe na nzela ya Moize apambolaki bikolo nyonso te - kaka ekolo ya Yisalaele. Yosua akómaki mokambi ya Nzambe mpo na bango. Moto akoki kotanga nionso na ntina ya mimekano mpe matungisi ya Bana ya Yisalaele, bakitani ya Abraham uta na mwana ya elaka, Yisaka. Ezalaki ntango nyonso etumba mpo na bango mpo na kozala na bomoi ya sembo epai ya Nzambe. Bazalaki ntango nyonso kotika ete bamposa na bango emema bango nzela. Kasi Nzambe azalaki ntango nyonso koyamba bango ntango bayebaki mabe na bango, bayambolaki mpe bazongaki nsima mpo na kobatela mitindo na ye. Mobeko oyo Nzambe apesaki na nzela ya Moize epesaki ata bolimbisi moko te; elakisaki kaka mosikoli moko, Masiya (Christos ya Greke), oyo asengelaki koya Akobikisa moto na masumu na ye.

“Yehova Nzambe na yo akotelemisa mosakoli lokola ngai na kati ya bandeko na yo, osengeli koyoka ye.” “Nakotelemisa mosakoli lokola yo na kati ya bandeko na bango, mpe nakotya maloba na ngai na monoko na ye mpo alimbola makambo nyonso oyo napesi bango mitindo. (Kolimbola Mibeko 18:15, 18-19 ISV)

Ozali lokola Bana ya Yisalaele oyo bazali ntango nyonso kobwakama na mimekano, ntango mosusu bazali komitika mpe bazali na mposa ya bolimbisi?

Mokapo 7

Boyokani ya Sika

“Tala, mikolo ekoya, elobi Nkolo, ntango nakosala kondimana ya sika elongo na ndako ya Yisalaele mpe na ndako ya Yuda —engebene na kondimana oyo nasalaki na batata na bango te na mokolooyoNasimbaki

bango na loboko mpo na kobimisa bango na mokili ya Ezipito.” (Yilimia 31:31-32 NKJV)

“Oyei epai ya Nzambe, mosambisi ya bato nyonso, epai ya bilimo ya sembo oyo ekómi bato ya kokoka, epai ya Yesu moyokanisi ya kondimana ya sika.” (Baebele 12:23-24 NM)

“ .Yango wana ye (Klisto) azali moyokanisi ya boyokani ya sika, mpo ete baoyo babengami bázwa libula ya seko oyo elakamaki. (Baebele 9:15 RSV)

Ndenge nini moto abengami mpe nini esengeli kosalema mpo na kozwa elaka oyo ya bomoi ya seko?

“Ekoki kosalema te ete makila ya bangambe mpe bantaba elongola masumu. Yango wana, ntango Klisto ayaki na mokili, alobaki ete, ‘Olingi bambeka mpe makabo te, kasi obongisaki nzoto mpo na ngai; Bongo nalobaki: ‘Talá, naye kosala mokano na yo, Ee Nzambe,’ ndenge ekomami mpo na ngai na rulo ya buku yango, Ntango alobaki likoló ete, ‘Olingi te mpe osepelaki na bambeka mpe makabo mpe makabo ya kotumba mpe makabo ya masumu’ (oyo epesamaka na kolanda mobeko), na nsima abakisaki ete: ‘Talá, nayaki kosala mokano na yo. Alongoli oyo ya liboso mpo na kofandisa oyo ya mibale. (Baebele 10:4-10 RSV) .

“Na ntina ya lobiko oyo, basakoli, oyo balobelaki ngolu oyo esengelaki koya epai na bino, balukaki na bokebi mpe na bokebi mingi, komekaka koluka koyeba ntango mpe makambo oyo Molimo ya Klisto kati na bango azalaki kolakisa ntango asakolaki bampasi ya Klisto mpe nkembo oyo ekolanda bino na nzela ya baoyo basakoli na bino nsango malamau na nzela ya Molimo Mosantu oyo atindamaki uta na likoló. (1 Petelo 1:10-12 NM)

“ .Omoni, na ntango oyo ebongi mpenza, ntango tozalaki naino na nguya te, Klisto akufaki mpo na bato oyo bazalaki kobanga Nzambe te. Mbala mingi te moto akokufa mpo na moyengebene, atako mpo na moto malamau moto akoki mbala mosusu kozala na mpiko ya kokufa. Kasi Nzambe amonisi bolingo na ye moko mpo na biso na likambo oyo:

Ntango tozalaki naino basumuki, Klisto akufaki mpo na biso.” (Baloma 5:6-8 NM)

“Mpe azwaki limpa, apesi matondi mpe abukaki yango, mpe apesaki bango yango, alobaki ete: ‘Oyo ezali nzoto na ngai oyo epesami mpo na bino, bósala boye mpo na kokanisa ngai.’ Bobele bongo, nsima ya elambo, azwaki kopo mpe alobaki ete: ‘Kopo oyo ezali kondimana ya sika na makila na ngai, oyo esopami mpo na bino.’” (Luka 22:19-20 NM)

Yango wana, kosopa makila ya Klisto, kopesa bomoi mpe nzoto na Ye lokola mbeka ya bomikabi na kobakama na ekulusu, mpe lisekwa na Ye uta na lilita etiamaki Boyokani ya Sika.Mbeka oyo ya makila, mbeka ya masumu, ya Nzambe oyo akómaki moto epesi oyo mbeka ya masumu ya makila ya bangombé mpe bantaba ya kondimana oyo Nzambe apesaki na nzela ya Moize ekokaki kosala te. Klisto atikalaki akufi te (Nzoto na ye ya mosuni emonaki kobeba te; elingi koloba, kopola mpe kozonga na mputulu. Nzembo 16:10) lokola Nzambe asekwisaki Ye uta na lilita na yango alongaki bokangami se moko oyo Satana azalaki na yango likolo ya moto. Yango wana Klisto, momboto ya Adama, anyataki motó ya Satana ntango azongaki na bomoi, asekwi, na yango akómaki molongi likoló na liwa. “ .Mpe nakotyá bonguna [bonguna] kati na yo ná mwasi, mpe kati na bana [momboto] na yo. mpe oyo ya ye; akonyata motó na yo, mpe okobeta litindi na ye.” (Ebandeli 3:15 NM) .

Mbeka ya bomikabi ya Klisto epesaka bolimbisi na moto nyonso to kaka na baoyo baponi kondima Ye mpe likabo na Ye ya ofele ya lobiko?

Nzambe alakaki Abalayama, Yisaka mpe Yakobo ete bakopesa bakitani na bango mokili oyo etondi na miliki mpe mafuta ya nzoi, Mokili ya Ndaka awa na mabele. Elaka yango ekokisamaki nsima ya kotika boombo ya Ezipito mpe kondima kondimana ya Nzambe na nzela ya Moize na mbeka ya makila ya bampate mpe ya “bangombé mpe bantaba.” Kasi, kaka baoyo batyelaki Nzambe motema na nzela ya botosi mpe batikalaki sembo nde bapesamaki nzela ya kokota na Mokili na bango ya Ndaka.

Na boumeli ya bankama ya mibu, bakomaki na bosanda minene ntango bazalaki sembo epai ya Nzambe na kobatelaka mitindo na Ye mpe bazindaki na bozindo monene ntango batombokelaki Nzambe na

kolandaka banzela ya mokili nzinganzinga na bango. Nzokande, Nzambe azalaki ntango nyonso sembo mpo na kondima bango lisusu ntango bandimaki masumu na bango, bayambolaki na mabe na bango, mpe basengaki Nzambe mawa mpe bolimbisi.

Elaka ya Nzambe epai ya Abalayama ete “momboto” na ye akopambola bikólo nyonso ekómaki na mbotama ya Yesu na nzela ya Molimo Mosantu na nzela ya Maria. Kokokisama ya bisakweli nyonso, bomoi na Ye, makamwisi, mpe litatoli ya batatoli na miso, mpe batatoli mosusu ya mokili, oyo bazali baklisto te, to ya Baloma, batikaka ntembe te na ntina ya koloba na Ye ete azali “Mwana ya Nzambe mpe Mwana ya Moto.”

“Mpo lokola mobeko (Boyokani ya Kala) ezali bobele na elili ya makambo malamumu oyo ekoya na esika ya lolenge ya solo ya makambo wana ya solo, ekoki soko moke te, na bambeka kaka moko oyo epesami ntango nyonso mbula na mbula, kokomisa bato ya kokoka baoyo bazali kopusana penepene. ezali na bokundoli ya masumu mbula na mbula Mpo makila ya bangombe mpe bantaba ekoki kolongola masumu te.

“Yango wana, ntango Klisto ayaki na mokili, alobaki ete, ‘Olingi bambeka mpe makabo te, kasi nde nzoto bobongisi mpo na ngai, na bambeka ya kotumba mpe na makabo ya masumu bosepeli te.’ Bongo nalobaki: ‘Talá, naye kosala mokano na yo, Ee Nzambe, ndenge ekomami mpo na ngai na rulo ya mokanda.’

“Ntango alobaki likolo ete, ‘Osepelaki te mpe osepelaki te na bambeka mpe makabo mpe makabo ya kotumba mpe makabo ya masumu’ (oyo epesamaka engebene na mobeko), na nsima abakisaki ete, ‘Talá, naye kosala mokano na yo. Alongoli oyo ya liboso mpo na kotya oyo ya mibale.

“Mpe nganga-nzambe nyonso atelemaka mokolo na mokolo na mosala na ye, kopesaka mbala na mbala mbeka ndenge moko, oyo ekoki kolongola masumu ata moke te. Kasi ntango Klisto apesaki mpo na ntango nyonso mbeka moko mpo na masumu, afandaki na loboko ya mobali ya Nzambe, kozelaka banda ntango wana tii ntango banguna na ye bakokóma etelemelo ya makolo na ye. Mpo na likabo moko, asili kokoka mpo na ntango nyonso baoyo bazali kosantisama. Mpe Molimo Mosantu mpe apesi biso litatoli mpo nsima ya koloba ete: ‘Talá oyo

nakosala elongo na bango nsima ya mikolo yango, yango nde liloba ya Nkolo: Nakotya mibeko na ngai na mitema na bango, mpe nakokoma yango na makanisi na bango.” (Baebele 10:1-16 ESV)

“Bongo abakisi ete, ‘Nakosimba lisusu masumu na bango te mpe kozanga botosi na bango liboso na bango.’ Ntango masumu elimbisami, ntina ya komipesa mbeka mpo na masumu ezali lisusu te. Bandeko mibali mpe basi, mpo na makila ya Yesu tokoki sikoyo kokende na elikia na esika mosantu.” (Baebele 10:17-19 GWT) Boyokani ya Sika eyaki na mbeka ya makila ya Yesu ya Nazarete, moto oyo azangi mbeba to mbeba ya lisumu, “Mwana na Mpate ya Nzambe oyo alongolaka lisumu ya mokili!” Baklisto bakanisaka mbeka ya bomikabi ya Klisto na koliaka soki oyo bato mingi babengaka Elambo ya Nkolo.

Mokapo 8

Likabo ya ofele ya lobiko

Ndenge emonisami na bozalisi ya Adama ná Eva, moto apesamaki likoki ya kopona mpe kozwa bikateli. Yango endimisami mpe na Bana ya Yisalaele, baye Nzambe aponaki mpo na komema Klisto na mokili, bazalaki ntango nyonso kopona kosepelisa bango moko bongo kotombokela Nzambe mpe na nsima konyokwama na mbano. Paulo ayebisi biso “Mpo lifuti ya lisumu ezali liwa, kasi likabo ya Nzambe ezali bomoi ya seko na nzela ya Yesu Klisto Nkolo na biso.” (Baloma 6:23 KJV) Adama ná Eva bayekolaki liteya yango na nzela ya mpasi.

Baoyo baponi kokoma eteni ya Boyokani ya Sika ya Yesu, baoyo kati na Klisto, bazwaka lobiko, bolimbisi ya masumu na makila ya kopetola ya Klisto, mpe bomoi ya seko na Mokili ya Elaka ya molimo.

“Moto mosusu te akoki kobikisa biso.Ya solo, tokoki kobikisama bobele na nguya ya moto oyo nkombo na ye Yesu, kasi na moto mosusu te.” (Misala 4:12 GWT)

“Mpo nayoki nsɔni te mpo na nsango malamumu [Klisto (rd)]: ezali nguya ya Nzambe mpo na lobiko mpo na moto nyonso oyo azali na kondima,

mpo na Moyuda liboso mpe lisusu mpo na Mogreke. Mpo kati na yango boyengebene ya Nzambe emonisami.” (Baloma 1:16-17)

Na yango, biso nyonso tosali lisumu. Klisto azali likabo na biso ya masumu. Nsango Elamu, KRISTO ASEKOLAKI, ezali nguya ya lobiko, bolimbisi ya masumu.

A. Bongo Klisto oyo, Yesu ya Nazarete azali nani?

- “Na ebandeli Liloba ezalaki, mpe Liloba azalaki elongo na Nzambe, mpe Liloba azalaki Nzambe.” (Yoane 1:1 NKJV)
- “Azalaki na mokili, mpe mokili esalemaki na nzela na Ye, mpe mokili eyebaki Ye te.” (Yoane 1:10 NKJV)
- «Liloba akomaki moto mpe afandaki kati na biso. Tomonaki nkembo na ye. Ezalaki nkembo oyo Tata akabolaka na Mwana na ye se moko, nkembo oyo etondi na boboto mpe solo.” (Yoane 1:14 GWT)
- “Atako azalaki na lolenge ya Nzambe mpe akokani na Nzambe, azwaki litomba te na bokokani wana, kasi amilongolaki mpamba na kozwaka lolenge ya mosaleli, na kokoma lokola bato mosusu, na kozalaka na lolenge ya bomoto. Amikitisaki na kokómaki na botosi kino na liwa, liwa na ekulusu.” (Pbato ya hilipi 2:6-8-GWT)
- “Na mokolo oyo elandaki, Yoane amonaki Yesu azali koya epai na ye, mpe alobaki ete: “Talá! Mwana na Mpate ya Nzambe oyo alongolaka masumu ya mokili! Oyo ezali Ye oyo nalobaki mpo na ye, “Nsima na ngai azali koya Moto oyo aleki ngai, mpo ete azalaki liboso na ngai.” (Yoane 1:29-30 NKJV)
- “Ntango abatisamaki, Yesu amataki mbala moko uta na mai, mpe tala, lola efungwamaki mpo na Ye, mpe Ye amonaki Molimo na Nzambe kokita lokola ebenga mpe kokita likolo na Ye.” (Matai 3:16 NKJV)
- “Ntango Yesu akómaki na etúká ya Kaisaria Filipi, atunaki bayekoli na ye ete: ‘Bato balobaka ete Mwana na Moto azali nani? Bayanolaki ete: ‘Bamosusu balobaka ete ozali Yoane

Mobatisi, bamosusu Eliya, bamosusu Yilimia to moko ya basakoli.' Atunaki bango ete: 'Kasi bolobi ete nazali nani?' Simona Petelo ayanolaki ete: 'Ozali Masiya, Mwana ya Nzambe na bomoi!' Yesu ayanolaki ete: 'Simona, mwana ya Yona, opambolami! Moto moko te amonisaki bino likambo oyo, kasi Tata na ngai na likoló amonisaki bino yango.'" (Matai 16:13-18 GWT)

- "Mpo naezali Nzambe moko mpe Moyokanisi moko kati na Nzambe mpe bato, .baMoto Klisto Yesu, oyo amipesaki lisiko mpo na bato nyonso." (1 Timote 2:5-6 NW)
- Mpo kati na Ye efandi kotonda nyonso ya Bonzambe na nzoto." (Bakolose 2:9 NKJV)

B. Mpo na nini moto azali na mposa ya moyokanisi?

- "Mabe na yo ekaboli yo na Nzambe na yo, mpe masumu na yo ebombamiYa yeelongi longwa na yo, Bongo, ete Ayoka te." (Yisaya 59:2 NKJV)
- "Natie yango na maloba ya bomoto mpo ete bozali na botau na bomoto na bino ya bomoto. Kaka ndenge bozalaki kopesa biteni ya nzoto na bino na boombo na bosoto mpe na mabe oyo ezali se kobakisama ... Mpo lifuti ya masumu ezali liwa, kasi likabo ya Nzambe ezali bomoi ya seko kati na Klisto Yesu Nkolo na biso." (Baloma 6:19...23 NM)
- "Bato nyonso basali masumu mpe bazangi nkembo na Nzambe, . mpe balongisami na bonsomi na ngolu na ye na nzela ya bosikoli oyo eyaki na nzela ya Klisto Yesu. Nzambe apesaki ye lokola mbeka ya bomikabi, na nzela ya kondima kati na makila na ye." (Baloma 3:23-25 NM)
- "Boyebi te ete bato oyo bazangi boyengebene bakozwa libula ya Bokonzi ya Nzambe te?Bókosama te: Ezala bato ya pite, to basambeli ya bikeko, to bato ya ekobo, to bato oyo basangisaka nzoto mibali na mibali to basi na basi, . to basodomites [bato oyo babebisaka kosangisa nzoto (RSV)], to miyibi, to bato ya bilulela [ba lokoso (NV)], to balangwi masanga, to bafingi [bakofinga

(NV)], to bapunzi [bakosi (NV)] bakozwa libula ya bokonzi ya Nzambe.” (1 Bakolinti 6:9-10 NKJV)

- “Bana na ngai ya bolingo, nakomeli bino likambo oyo mpo ete bosala masumu te. Kasi soki moto moko asali lisumu, tozali na moto oyo azali koloba na Tata mpo na komibatela na biso — Yesu Klisto, Mosembo. Ye azali mbeka ya bomikabi mpo na masumu na biso.” (1 Yoane 2:1-2 NM) .
- “Nsango malamumu ya Klisto, . mpo ezali nguya ya Nzambe mpo na lobiko mpo na moto nyonso oyo andimi, mpo na Moyuda liboso mpe lisusu mpo na Mogreke.” (Baloma 1:16 NKJV)
- “Mpo ete Nzambe azali kaka moko, mpe moyokanisi azali kaka moko kati na Nzambe mpe bato, moto Kristo Yesu, oyo amipesaki lokola lisiko mpo na bato nyonso.” (1 Timote 2:5-6 ESV)

C. Nsango Malamumu ya Klisto ezali nini?

- “Na ebandeli Liloba ezalaki, mpe Liloba azalaki elongo na Nzambe, mpe Liloba azalaki Nzambe.” (Yoane 1:1-2NKJV)
- “Tika ete bino nyonso mpe bato nyonso ya Yisalaele eyebana ete na nkombo ya Yesu Klisto ya Nazarete, oyo bobakaki ye na ekulusu, oyo Nzambe asekwisaki na bakufi, na nzela na Ye moto oyo ateleme awa liboso na bino na nzoto kolongono. **Lobiko ezali mpe te kati na mosusu**[yango ezali Klisto (rd)], mpamba te ezali na nkombo mosusu te na nse ya lola epesami kati na bato oyo na yango tosengeli kobikisama.” (Misala 4:10-12 NKJV)
- “Kati na Ye tozali na bosikoli na nzela ya makila na Ye, bolimbisi ya masumu, engebene na bomengo ya ngolu na Ye.” (Baefese 1:7-8)
- “[Bato nyonso] balongisami na boboto na ngolu na ye na nzela ya bosikoli oyo eyaki na nzela ya Klisto Yesu. Nzambe apesaki ye lokola mbeka ya bomikabi, na nzela ya kondima na makila na ye.” (Baloma 3:24-25 NM)
- “Lisusu, bandeko, nazali kosakola epai na bino nsango malamumu oyo nasakolaki epai na bino, oyo lisusu bozwaki mpe oyo

botelemi, na yango mpe bobikisami, soki bosimbi makasi liloba liye nasakolaki epai na bino — longola se soko bondimaki mpamba mokolo ya misato engebene Makomami.” (1 Bakolinti 15:1-4 NKJV)

- “Yango wana, soki moto azali kati na Klisto, azali ekelamu ya sika, ya kala ekei, ya sika eyei! Nyonso oyo euti na Nzambe, oyo ayokanisaki biso na ye moko na nzela ya Klisto mpe apesaki biso mosala ya boyokani: ete Nzambe azalaki koyokanisa mokili na ye moko kati na Klisto, kotánga masumu ya bato te mpo na bango. Mpe apesi biso nsango ya boyokani.” (2 Bakolinti 5:17-19)

D. Ndenge nini moto azongisamaka na boyokani na Nzambe?

- “Petelo alobaki na Yesu ... Tango azalaki naino koloba, lipata moko ya kongenga ezipaki bango, mpe mongongo moko uta na lipata elobaki ete: ‘Oyo azali Mwana na ngai, oyo nalingaka;
- “Bongo ndenge nini bakobelela Ye oyo bandimi te? (Baloma 10:14 NKJV)
- “Bongo Filipe akimaki mbangu epai na ye, mpe ayokaki ye azali kotánga mosakoli Yisaya, mpe alobaki ete: ‘Ozali kososola makambo oyo ozali kotánga?’” Mpe alobaki: “Ndenge nini nakoki, longola se soko moto akamba ngai?” Mpe asengaki Filipe amata mpe afanda elongo na ye.” (Misala 8:30-31 NKJV)
- “Kozanga kondima [kondima na misala].*ezali* impossible ya kosepelisa *Ye*, mpo ye oyo akoya epai ya Nzambe asengeli kondima ete Ye azali, mpe *oyo* Azali mopesi mbano na baoyo bazali koluka Ye na molende.” (Baebele 11:6 NKJV)
- “Bokokufa na masumu na bino, mpo soki bondimi te ete nazali Ye, bokokufa na masumu na bino.” (Yoane 8:24 NKJV) .
- "Kasi soki bobaluki epai ya Nzambe te mpe bobongoli lolenge bozali kokanisa mpe kosala [koyambola (NKJV)], boye bino, mpe, bino nyonso bokokufa. Ezali boni mpo na bato wana 18 oyo bakufaki ntango ndako molai na Siloama ekweaki likolo na bango? Okanisi ete bazalaki na masumu koleka bato mosusu oyo bafandaki na Yelusaleme? Te! Nakoki kopesa ndanga ete bazalaki

bongo te. Kasi soki obaluki te epai ya Nzambe mpe obongoli [kobongola motema (NKJV)] lolenge na yo kokanisa mpe kosala, bongo yo, mpe, bokokufa nyonso.” (Luka 13:3-5 GWT)

- “Liloba ezali pene na yo, na monoko na yo mpe na motema na yo (elingi koloba, liloba ya kondima oyo tozali kosakola): ete soki oyamboli na monoko na yo Nkolo Yesu mpe ondimi na motema na yo ete Nzambe asekwisi ye na bakufi, okobika. Mpo na motema moto andimi mpo na boyengebene, [ntango azali kotyela Nzambe motema na nzela ya botosi] mpe na monoko ayamboli mpo na lobiko.” (Baloma 10:8-10 NKJV)
- “Ata ntango tokufaki na masumu, apesi biso bomoi elongo na Klisto, (na ngolu bobikisami)” (Baefese 2:5 KJV)
- “Boyebi te ete biso banso tobatisamaki na kati ya Klisto Yesu tobatisamaki na liwa na ye?Ntango tobatisamaki na liwa na ye, totiamaki na lilita elongo na ye (tokufaki mpo na lisumu mpe tokundamaki, tozindisamaki).” (Baloma 6:3-4 GWT)
- "Lokola Klisto azongisamaki uta na liwa na bomoi na nguya ya nkembo ya Tata, boye biso, mpe, tosengeli kozala na bomoi ya lolenge ya sika. Soki tosili kosangana na ye na liwa lokola ya ye, na ntembe te tokosangana mpe na ye ntango tokozonga na bomoi lokola ye asalaki. Toyebi ete moto oyo tozalaki kala abakamaki na ekulusu elongo na ye mpo na kosukisa masumu na nzoto na biso. Mpo na likambo oyo tozali lisusu baombo ya masumu te. Ba moto oyo akufi asikoli na lisumu.” (Baloma 6:4-7 GWT)

E. Kozala na Lolenge ya Sika ya Bomoi Na Klisto

Mateya oyo elandi ya Klisto lokola ekomami na Matai mikapo 5-7 emonisi makambo mingi na ntina ya kozala na bomoi kati na Klisto (momeka moko te esalemi mpo na kotanga makambo nyonso oyo ekomami).

Bokeseni kati ya Bonkoko mpe Boyokani ya Sika – 6:1-18

1. Lakisa bosembo na yo liboso ya moto vs– Sambela Nzambe na

Motema na yo

2. Kobenga likebi na kopesa - vs– Kopesa na kobombana, kokumisa Nzambe

3. Bondela mpo na kokamwisa basusu - vs– Losambo ezali kozala epai ya Nzambe

4. Benga likebi na bosembo na yo - vs– Nzambe azali Mosantu-moto te

Bokeseni kati ya Boyokani ya Kala mpe ya Sika – Matai 6:21-48

1. Koboma te vs– Komelisa nkanda te, kofinga te, kofinga to koyina te

2. Kopesa vs– Koyokanisa bokeseni na bandeko liboso ya kopesa

3. Kosala ekobo te vs– Kotala moto te na mposa ya bisengo ya kosangisa nzoto

4. Kozongisa mabe na mosali mabe vs– Tika Nzambe azongisa mabe

5. Koyina monguna na yo vs– Sala malamau na nionso ata banguna na yo

Boyokani ya Sika Bomoi ya molimo – 6:19-7:27

1. Yeba ete ozali na mposa ya Nzambe

2. Kobatela elimo ya boboto

3. Salá makasi mpo na komona ete bosembo ebatelama

4. Monisá mawa

5. Bomba makanisi peto

6. Kolendisa kimya

7. Ndimina minyoko mpo osali malamau

8. Tiká ete boyokani na yo na Nzambe ezala polele

9. Teyá basusu bátosa mateya nyonso ya Nzambe

10. Keba na koboya koteya bonkoko lokola liloba ya Nzambe

11. Tia motema na Nzambe, kasi na bomengo oyo eyanganisami te oyo ebebaka

12. Keba na makambo oyo okokotisa na makanisi na yo na nzela ya miso na yo
13. Ezali likoki te ya kotya motema na Nzambe mpe na bozwi na ye.
14. Bomoï eleki biloko
15. Tia bosembo pe bosembo na esika ya liboso - Nzambe azali kobatela oyo etikali
16. Kotyola basusu te - yo pe ozali na bosoto na masumu
17. Baoyo bazali koluka bosembo na molende bakozwa yango
18. Nzambe apesaka na baye basengi
19. Yeba Nzambe pe okoyeba mukosi pe misala na ye
20. Nzambe ayebi baye basalaka mokano na ye – baoyo balobaka ete basalaka mokano te

F. Bokuse Ya Ndenge Ya Kokota Na Klisto

Koyoka

- Yekola na molende mpe tanga maye Klisto mpe bantoma na ye basakolaki mpo ete ezali Maloba ya bomoi.

Kokanga ntina

- Bato nyonso bazali na masumu, bazangi kotosa mitindo ya sembo ya Nzambe.
- Nasali lisumu mpe nazali kobika engebene na mitindo ya Nzambe te.
- Masumu na ngai ekosuka na liwa na ngai ya seko.
- Esengeli kolimbisa ngai mpo nazala na bomoi ya seko elongo na Nzambe.
- Klisto, likabo ya masumu oyo ezongisaka masumu, ezali nzela se moko mpo na ngai kolimbisama na masumu na ngai nyonso.

Ndimba ete Klisto azali Nzambe oyo alingi kolimbisa

- Yesu wlokola mpe azali Nzambe oyo ayaki na mabele na mosuni lokola Yesu ya Nazarete mpe afandaki na kati ya bato.
- Yesu apesaki na bolingi na ye bomoi na Ye ya mosuni na

kobakamaki na ekulusu - mbeka ya kokoka mpo na kolimbisa moto masumu na ye.

- Bakundaki ye, asekwaki na lilita na mokolo ya misato, mpe abimelaki bankama ya bayekoli na ye.
- Amataki lisusu na lola elongo na Tata.

Bobongola mitema

- Bobongola bomoi na ngai uta na lisumu mpe kozanga botosi kino na bondimi mpe botosi.

Kotubela

- Ndimá liboso ya bato mosusu ete Yesu azali Mwana ya Nzambe.

Kokufa

- Boboma bomoi na ngai ya kala, ya masumu, ya mokili.

Kokundama

- Lokola bomoi na yo ya mokili ekufi kunda yango na kati ya ya Klisto na lilita ya libatisi na kozindisama na mai.

Kozwa

- Kolanda liwa na yo na lisumu mpe kokundama na kati ya liwa ya Klisto, Nzambe asekwisi yo na ekelamu ya sika ya molimo, apesi yo Molimo Mosantu, mpe atie yo na Nzoto ya Klisto, lingomba.

Kofanda

- Koba kozala na bomoi ya kokangama mpe ya botosi epai ya Klisto, mbeka ya makila oyo elimbisaka masumu, mpe ekolanda kopetola baoyo nyonso bazali na bomoi na botosi na nzela ya bondimi mpe elikia uta na motema ya mawa. Ozali NA Klisto mosali ya kosala mokano ya Nzambe.

G. Ozali mpenza na ntembe te ete olingaki kolekisa boseko elongo na Yesu Klisto na Lola soki osengelaki kokufa lelo/butu ya lelo?

- “Nakomeli bino baoyo bandimaka nkombo ya Mwana na Nzambe makambo oyo mpo bóyeba ete bozali na bomoi ya seko.” (1 Yoane 5:13 NM) .
- “Mpo na ntina oyo, ngai [Yesu] nayebisaki yo ete okokufa mpo na masumu na yo, soki ondimi te ete ngai nde moto, okokufa mpo na masumu na yo.” (Yoane 8:24 GWT)

Lelo ezali mokolo ya mokano!

Décision ezali ya Yo!

Okopona nini?

Bomoi ya Seko

“Baoyo bakoyoka makambo nazali koloba mpe bakondimela oyo atindaki ngai bakozala na bomoi ya seko. Bakosambisama te mpo ete basila koleka longwa na liwa kino na bomoi. “Nakoki kopesa ndanga ya bosolo oyo: Ntango ezali koya (mpe ezali sikawa awa) ntango bakufi bakoyoka mongongo ya Mwana ya Nzambe mpe baoyo bakoyanola na yango bakozala na bomoi.” (Yoane 5:24-25 GWT)

to

Liwa ya Seko

“Akosala boye ntango Nkolo Yesu akobima, .*ezoyauta* na likoló elongo na baanzelu na ye ya nguya kati na móto oyo ezali kopela. Akozongisa mabe na baye baboyi kondima Nzambe mpe na baye baboyi koyanola [kotosa (NIV)] na Nsango Malamu [Nsango Malamu (NV)] oyo etali Nkolo na biso Yesu. Bakofuta etumbu na kobebisama libela, na kokabwana na miso ya Nkolo mpe na nguya na ye ya nkembo.” (2 Batesaloniki 1:7-10 GWT)

Mituna

1. Complexe univers oyo eleki imagination ezalaki
 - a. ____ Na mbalakaka mpe na mbalakaka esalemaki
 - b. ____ oyo ekanamaki mpe esalemi na ndenge ya mindɔndɔmindɔndɔ

2. Moto akelamaki na lolenge ya Nzambe yango wana moto
 - a. ____ azali na makoki ya koona mpe kozwa mokano
 - b. ____ akoki kosala kaka ndenge ba programmer ye asala

3. Malako nini Nzambe apesaki Adama ntango azalaki na Edene?
 - a. ____ Bobatela, bobatela, Elanga ya Edene
 - b. ____ Kolia te mbuma ya nzete ya koyeba malamumu mpe mabe
 - c. ____ .Bóbota, bókola, bótondisa mabele, bótya yango na nse
 - d. ____ Nyonso oyo tolombeli awa na likoló

4. Adama ná Eva bayokaki Satana mpe batikaki bamposa na bango
T ____ . F ____ .

5. Makomi nyonso, Biblia, euti na Nzambe mpe ekomami mpo ete moto atanga mpe asosola mokano ya Nzambe mpo ete moto azala na bomoi ya kosepelisa Nzambe.
T. ____ F. ____ .

6. Lisumu esalemaka ntango moto:
 - a. ____ Komekama, kobendama, mpe kobendama na bamposa
 - b. ____ Amipesaka na komekama ya bamposa na ye

7. Adama ná Eva banyokwamaki ata moke te mpo na masumu na bango?
T. ____ F. ____ .

8. Na tango ya Noa na tina ya mabe ya moto Nzambe abebisaki bato nyonso longola se :
 - a. ____ Adama na Eva
 - b. ____ Noa na libota na ye
 - c. ____ Abraham na libota na ye

9. Nzambe alakaki Abrahama bongo

- a. ____ Bana ya Yisalaele baponamaki mpo na kozala na bomoi ya seko
- b. ____ Bapakano bazwaki etumbu ya liwa ya seko
- c. ____ Bato ya bikolo nyonso ata mposo nini balingaki kopambolama
10. Nzambe akoti na boyokani ya boyokani na Moize na Bana ya Yisalaele?
T. ____ F. ____ .
11. Moize akokaki te kokota na mokili oyo elakamaki na Abalayama mpo ete amizwaki lokumu na esika ya kopesa Nzambe lokumu.
T. ____ F. ____ .
12. Bambeka ya banyama ya bangombe mpe bantaba oyo Bana ya Yisalaele bapesaki Nzambe esengelaki kolimbisa bango masumu na bango?
T. ____ F. ____ .
13. Klisto apesaki nzoto na Ye ya mosuni epai ya Nzambe lokola mbeka ya masumu mpo na bolimbisi na masumu ya moto.
T ____ F ____ .
14. Klisto akota na boyokani ya sika elongo na baoyo nyonso bandimaka Ye lokola Nkolo na kotiaka elikia na bango epai na Ye na botosi?
T. ____ F. ____ .
15. Bato nyonso balongi te kozala na bomoi oyo esepelisaka Nzambe mpe bazali na mposa ya bolimbisi mpo na kosikolama.
T. ____ F. ____ .
16. Libonza ya masumu ya Klisto, mbeka ya bomikabi, epesaka bolimbisi na:
a. ____ Bato nyonso
b. ____ Baoyo bandimaka

- c. ____ Baoyo batiaka elikia pe botosi na bango na Klisto pe ba vivre mateya na Ye
17. Bolimbisi ya masumu, lobiko, ezwami na
- ____ Bondimi na bango na oyo etali oyo ezali malamumu mpe ya bonzambe
 - ____ Misala na bango ya malamumu mpe bomoi oyo bazali kobika
 - ____ Na kati ya Klisto
18. Banani baye bakokota na Lola te?
- ____ Bato ya pite
 - ____ Bato oyo basambelaka bikeko
 - ____ Bato oyo basalaka ekobo
 - ____ Bato oyo basangisaka nzoto mibali na mibali
 - ____ Basodome [bato oyo babebisaka kosangisa nzoto].
 - ____ Miyibi
 - ____ Bato ya molulu [ba lokoso].
 - ____ Balangwi masanga
 - ____ Bato oyo bafingi [ba kofinga].
 - ____ Bato oyo bazwaka mbongo na makasi [bakosi].
 - ____ Nyonso oyo tolobeli awa na likoló
19. Ndenge nini moto akoki kokota na Klisto epai lobiko mpe matomba ya kolimbisa ezali?
- ____ Yoka nsango ya bokundi ya liwa ya Nzambe mpe ya lisekwa, Nsango Malamumu – Klisto Mwana ya Nzambe
 - ____ Sosola soki likabo ya masumu ya Klisto ezali te bolimbisi ekoki kozala te
 - ____ Ndimba na ntembe te ete Klisto azali mpe azalaki Nzambe
 - ____ Boyambola na kobongola lolenge ya bomoi uta na mokili kino na bonzambe
 - ____ Yambola bondimi na yo ete Klisto azali Mwana ya Nzambe
 - ____ Kufa na bomoi ya kala ya masumu

- g. ____ Kunda bomoi wana ya kala ya mokili na kati ya liwa ya Klisto na kozindisama na mai oyo mbala mingi babengaka libatisi.
- h. ____ Kozwa epai ya Nzambe nzoto ya molimo oyo esekwi, likabo ya Molimo Mosantu, mpe bozali na kati ya Nzoto ya Klisto, Eklezia na Ye.
- i. ____ Bozala na bomoi na bosembo na mateya ya Klisto kopesaka nzela na Makila ya Klisto ekoba kopetola bino na bozangi boyengebene nyonso
- j. ____ Nyonso oyo tolobeli awa na likoló

20. Situation na yo na Nzambe pe mokeli na yo eza nini?

- a. ____ Oyebi Yesu
- b. ____ Klisto ayebi yo